

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 291/2024-21

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duřu (sudca spravodajca) a sudcov Ladislava Duditřa a Rastislava Kařřáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného Mgr. Martinom Pařkalom, advokátom, Záhradnícka 27, Bratislava, proti postupu Správneho súdu v Bratislave (pôvodne Krajského súdu v Bratislave) v konaní vedenom pod sp. zn. BA-1S/16/2019 takto

r o z h o d o l :

- Postupom Správneho súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. BA-1S/16/2019 **b o l o p o r u ř e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietřahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Správnemu súdu v Bratislave **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. BA-1S/16/2019 konal bez zbytočných prietřahov.
- Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadost'učinenie **1 000 eur**, ktoré **j e** mu Správny súd v Bratislave **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu..
- Správny súd v Bratislave **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **856,75 eur** a zaplatiť ich právnemu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 23. mája 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietřahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na prejednanie svojej

záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva podľa čl. 47 ods. 2 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) postupom všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje prikázať správne mu súdu, na ktorý prešiel výkon súdnictva z krajského súdu, v konaní vedenom pod sp. zn. BA-1S/16/2019 konať bez zbytočných prieťahov, priznať mu finančné zadost'učinenie 10 000 eur a trovy konania.

2. Uznesením sp. zn. IV. ÚS 291/2024 z 11. júna 2024 bola ústavná sťažnosť sťažovateľa prijatá na ďalšie konanie v celom rozsahu.

3. Žalobou doručenou 4. februára 2019 krajskému súdu sa sťažovateľ domáhal preskúmania rozhodnutia Prezídia Komory veterinárnych lekárov Slovenskej republiky (ďalej len „KVL SR“) č. 25/2012/Pr z 22. novembra 2018, ako aj rozhodnutia Disciplinárneho senátu Disciplinárnej komisie KVL SR č. 25/2012/DS zo 14. mája 2014 a súčasne žiadal, aby bol správnej žalobe priznaný odkladný účinok z dôvodu, že v dôsledku uloženia disciplinárneho opatrenia mu bude zabránené zúčastniť sa vo voľbách do orgánov KVL SR. Sťažovateľovi bolo prípisom krajského súdu zo 7. marca 2019 zaslané vyjadrenie žalovaného s možnosťou vyjadriť sa v lehote 15 dní, čo sťažovateľ učinil 26. marca 2019.

4. Uznesením krajského súdu sp. zn. 1S/16/2019 z 22. marca 2019 bol návrh sťažovateľa na priznanie odkladného účinku správnej žaloby zamietnutý.

5. Podľa sťažovateľa postupom krajského súdu a neskôr správneho súdu v napadnutom konaní dochádza k porušeniu jeho označených práv tým, že súd viac ako 5 rokov od podania správnej žaloby nekoná. Podstatnú časť tohto obdobia (viac ako štyri roky) od doručenia uznesenia o zamietnutí návrhu na priznanie odkladného účinku správnej žalobe 22. marca 2019 až do účinnosti tzv. súdnej mapy 1. júna 2023 bol krajský súd absolútne nečinný. Po presunutí spisu správne mu súdu tento v nečinnosti pokračuje. Sťažovateľ má ku dňu podania tejto sťažnosti 53 rokov a v roku 2020 mu bol opätovne odmietnutý zápis na kandidátku pre voľby do orgánov KVL SR.

II.

Vyjadrenie správneho súdu

6. Správny súd k sťažnosti uviedol, že svoju činnosť začal 1. júna 2023 a súčasne naňho prešiel výkon súdnictva z Krajského súdu v Bratislave, Krajského súdu v Nitre a Krajského súdu v Trnave vo všetkých veciach, v ktorých bola od 1. júna 2023 daná právomoc správnych súdov, teda spolu prevzal 5 766 nerozhodnutých vecí.

7. Sudca spravodajca uviedol, že vec sťažovateľa bola náhodným výberom pridelená senátu 6S správneho súdu 6. júna 2023 a ako sudcovi spravodajcovi zo spisovej kancelárie mu odovzdaná 14. júna 2023.

8. K chronológii vykonaných úkonov sudca spravodajca uviedol:

„04.02.2019 - správna žaloba doručená Krajskému súdu v Bratislave

11.02.2019 - doplnenie návrhu na začatie konania doručené Krajskému súdu v Bratislave

26.02.2019 - výzva na úhradu súdneho poplatku

26.02.2019 - výzva žalovanému na vyjadrenie sa k žalobe a predloženie administratívnych spisov

06.03.2019 - doručenie vyjadrenia žalovaného k správnej žalobe Krajskému súdu v Bratislave
07.03.2019 - zaslanie vyjadrenia žalovaného žalobcovi
11.03.2019- originál administratívneho spisu doručený Krajskému súdu v Bratislave
22.03.2019 - Krajský súd v Bratislave zamietol návrh na priznanie odkladného účinku správnej žalobe
26.03.2019- replika žalobcu doručená Krajskému súdu v Bratislave
13.10.2023- zaslanie repliky žalobcu žalovanému
14.10.2023- duplika žalovaného doručená Správneému súdu v Bratislave.“

9. S vyjadrením sudcu spravodajcu sa stotožnila predsedníčka správneho súdu, ktorá upriamila pozornosť na to, že momentálne má správny súd z celkového počtu 44 miest sudcov obsadených len 33 miest sudcov, z ktorých je len 30 aktívnych.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

10. Povinnosť správneho súdu a jeho sudcu konať rýchlo a hospodárne podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp správneho súdneho konania v § 5 ods. 7 Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“) a povinnosť konať bez prieťahov aj v čl. 17 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), ktorý je premietnutý aj do § 5 ods. 1 SSP. Správny súd je teda povinný postupovať v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádzať zbytočným prieťahom, konať hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania účastníkov konania a iných osôb a určovať poradie jednotlivých procesných úkonov tak, aby konanie pred ním bolo rýchle a hospodárne (§ 5 ods. 7 SSP). Navyše podľa § 103 ods. 1 prvej a druhej vety SSP ak sa konanie začalo, postupuje v ňom správny súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie rozhodnutá. Správny súd pokračuje v konaní, aj keď sú účastníci konania nečinní.

11. Pri posudzovaní otázky, či v okolnostiach konkrétneho súdneho konania došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade s doterajšou judikatúrou [I. ÚS 17/2022, rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Frydlander v. Francúzsko z 27. 6. 2000, sťažnosť č. 30979/96 a vo veci Záborský a Šmáriková v. Slovensko zo 16. 12. 2003, sťažnosť č. 58172/00] zohľadňuje (1) právnu a faktickú zložitost' veci, o ktorej všeobecný súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu a prihliada sa pritom aj na význam konania pre sťažovateľa.

12. Pokiaľ ide o kritérium právnej a faktickej zložitosti veci, predmetom napadnutého konania je správna žaloba o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy – rozhodnutia stavovskej komory v disciplinárnom konaní vedenom proti sťažovateľovi. Podľa názoru ústavného súdu vec nevykazuje ani právnu, ani skutkovú zložitost', keďže skutkový stav veci je v podstate ustálený už v administratívnom konaní a nevyžaduje si komplikované dokazovanie, lebo správny súd v zásade vychádza zo skutkového stavu zisteného orgánom verejnej správy (§ 197 SSP).

13. V správaní sťažovateľa neboli zistené žiadne skutočnosti, ktoré by negatívne vplývali na celkovú dĺžku napadnutého konania.

14. Pokiaľ ide o postup správneho súdu, ten po podaní správnej žaloby 4. februára 2019 realizoval len nevyhnutné úkony spojené s podaním správnej žaloby a procesné úkony doručovania podľa § 105 – § 106 SSP a uznesením z 22. marca 2019 zamietol návrh na priznanie odkladného účinku správnej žalobe. V nasledujúcom období až do 13. októbra 2023, keď bola replika sťažovateľa zaslaná žalovanému na vyjadrenie, bol správny súd, resp. predovšetkým jeho právny predchodca – krajský súd bezdôvodne absolútne nečinný. Obdobie nečinnosti možno vidieť aj po doručení dupliky žalovaného (14. októbra 2023) dosiaľ. Bez potreby podrobných analýz je pre ústavný súd podstatné, že napadnuté konanie ku dňu jeho rozhodovania o ústavnej sťažnosti nie je právoplatne skončené.

15. V súvislosti s obranou správneho súdu ústavný súd napriek pochopeniu organizačných a personálnych ťažkostí pripomína, že otázka množstva vecí, personálne a organizačné problémy súdu nie sú v kontexte ustálenej rozhodovacej praxe Európskeho súdu pre ľudské práva ani rozhodovacej praxe ústavného súdu v zásade ústavne významné pre posúdenie, či došlo k zbytočným prieťahom v konaní. Ústavný súd vníma problém nadmernej zaťaženia všeobecných súdov, avšak zároveň poukazuje na to, že je úlohou zmluvných štátov nastaviť si svoj právny systém takým spôsobom, aby boli súdy schopné zaručiť každému právo na rozhodnutie v primeranej lehote (rozsudok Veľkej komory vo veci Sürmeli proti Nemecku z 8. 6. 2006, sťažnosť č. 75529/01, bod 129). Chronické, resp. dlhotrvajúce preťaženie súdov nemôže ospravedlniť neprimeranú dĺžku konania (Probstmeier proti Nemecku z 1. 7. 1997, sťažnosť č. 20950/92, bod 64). Vzhľadom na uvedené okolnosti uvádzané správnym súdom vo vyjadrení k sťažnosti nemôžu tieto byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prieťahy v súdnom konaní (I. ÚS 3/2020, I. ÚS 363/2020).

16. V konklúzii uvedeného ústavný súd uzatvára, že napadnuté konanie vykazuje zbytočné prieťahy spočívajúce v nečinnosti správneho súdu (predtým krajského súdu), ktorými došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Keďže napadnuté konanie nie je právoplatne skončené, ústavný súd prikázal správny súd konať v ňom bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

17. V súvislosti s námietkou porušenia práva podľa čl. 47 ods. 2 charty ústavný súd v prvom rade uvádza, že v ústavnej sťažnosti absentuje akékoľvek odôvodnenie vo vzťahu k aplikácii charty na prejednávajúcu vec. Podľa čl. 51 ods. 1 charty sú ustanovenia charty určené členským štátom výlučne vtedy, ak vykonávajú právo Európskej únie. Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora Európskej únie sa základné práva zaručené v právnom poriadku Európskej únie uplatnia vo všetkých situáciách, ktoré upravuje právo Európskej únie, avšak nie mimo týchto situácií. Pokiaľ teda určitá právna situácia nepatrí do pôsobnosti práva Európskej únie, nemôžu sa na akty členských štátov vzťahovať ani ustanovenia charty (napr. rozsudok Súdneho dvora Európskej únie z 30. 6. 2016 vo veci C-205/2015, Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice Brașov proti Vasilemu Tomovi, Biroul Executorului Judecătoresc Horațiu-Vasile Cruduleci, body 23 a 24, pozri aj II. ÚS 45/2017; I. ÚS 18/2021).

18. Podľa názoru ústavného súdu (pori IV. ÚS 204/2020), prihliadajúc na citované ustanovenie charty, ako aj na vysvetlivky k charte ako nástroj výkladu, je aplikácia charty v posudzovanej veci vylúčená. Z citovaného ustanovenia charty totiž vyplýva, že charta sa v prvom rade vzťahuje

na inštitúcie a orgány Európskej únie. V prípade členských štátov, teda aj Slovenskej republiky, je záväzná výlučne vtedy, ak konajú v rámci rozsahu pôsobnosti práva Európskej únie.

19. Ústavný súd vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 47 ods. 2 charty, berúc do úvahy predmet napadnutého konania vedeného správnym súdom, ktorým je rozhodovanie o zákonnosti rozhodovania orgánu záujmovej samosprávy v disciplinárnom konaní, konštatuje, že v predmetnej veci (vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecným súdom) nedochádza (aj) k aplikácii práva Európskej únie. Vzhľadom na uvedené v konkrétnych okolnostiach prejednávanej veci sa neaplikuje čl. 47 ods. 2 charty v časti práva sťažovateľa na to, aby jeho záležitosť bola prejednaná v primeranej lehote. Ústavný súd preto tejto časti prijatej ústavnej sťažnosti sťažovateľa nevyhovел (bod 5 výroku tohto nálezu).

IV.

Prikázanie vo veci konať a priznanie finančného zadosťučinenia

20. V súlade s čl. 127 ods. 2 druhou vetou ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal. Vzhľadom na skutočnosť, že napadnuté konanie nie je dosiaľ právoplatne skončené a ústavný súd rozhodol o porušení základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj jeho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom správneho súdu v napadnutom konaní, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku nálezu).

21. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadal o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia 10 000 eur, čo odôvodnil dĺžkou obdobia, ktoré uplynulo od podania žaloby na súde bez toho, aby vo veci bolo právoplatné rozhodnuté (5 rokov), ako aj svojou právnou neistotou týkajúcou sa zápisu na kandidátku pre voľby do orgánov KVL SR.

22. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

23. Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania vedeného správnym súdom, resp. jeho právnym predchodcom, berúc do úvahy predovšetkým predmet konania na správnom súde (sťažovateľovi hrozí výlučne ten dôsledok, že nebude môcť byť volený do orgánov záujmovej samosprávy), správanie sťažovateľa, ako aj všetky okolnosti daného prípadu, ústavný súd považoval priznanie sumy 1 000 eur pre sťažovateľa za primerané finančné zadosťučinenie (bod 3 výroku nálezu).

Vo zvyšnej časti požadovaného finančného zadosťučinenia, ktorú už ústavný súd nepovažoval za primeranú, návrhu sťažovateľa nevyhovel (bod 5 výroku nálezu).

V.

Trovy konania

24. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 856,75 eur.

25. Návrh na priznanie trov právneho zastúpenia ústavný súd posudzoval podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Sťažovateľovi priznal trovy právneho zastúpenia za 2 úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, písomné podanie ústavnej sťažnosti) podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky. Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2024 v sume 343,25 eur (1/4 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky), tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby za rok 2024 v sume 13,73 eur (1/100 výpočtového základu), čo spolu predstavuje 713,96 eur, po zvýšení o daň z pridanej hodnoty 856,75 eur (bod 4 výroku tohto nálezu).

26. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je správny súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. júla 2024

Libor Duľa
predseda senátu